

«Napokon, bratia, myslite na všetko, čo je pravdivé, čo je cudné, čo je spravodlivé, čo je mravne čisté, čo je milé a čo má dobrú povesť, čo je čnostné a chváľtebné! [...] A Boh pokoja bude s vami» (Flp 4,8-9).

Cnostné konanie

11. časť katechéz o nerestiach a cnostiach

Drahí bratia a sestry, dobré ráno!

Po tom, čo sme ukončili rozbor nerestí, je čas obrátiť náš pohľad na symetrický obraz, ktorý stojí v protiklade k skúsenosti so zlom. Ľudské srdce sa môže oddávať zlým vášňam, môže načúvať škodlivým pokušeniam preoblečeným do presvedčivého rúcha, ale môže sa im aj vzoprieť. Akokoľvek to vyzerá namáhavé, človek je stvorený pre dobro, ktoré ho skutočne naplňa, a môže sa v tomto umení aj cvičiť, vďaka čomu sa v ňom či v nej určité dispozície stávajú trvalými. Úvahy o tejto našej úžasnej možnosti tvoria klasickú kapitolu morálnej filozofie: kapitolu o *cnostiach*.

Rímski filozofi ju nazývali *virtus*, grécki *aretè*. Latinský termín zdôrazňuje predovšetkým to, že cnostný človek je silný, odvážny, schopný disciplíny a askézy; preto je cvičenie sa v cnostiach ovocím dlhého klíčenia, ktoré si vyžaduje námahu a aj utrpenie. Na druhej strane grécke slovo *aretè* označuje niečo, čo exceluje, niečo, čo vyniká, čo vzbudzuje obdiv. Cnostný človek je teda ten, kto sa nezvrhne a nezdeformuje, ale je verný svojmu povolaniu a naplno sa realizuje.

Boli by sme na omyle, keby sme si mysleli, že svätci sú výnimkami ľudstva, že sú akýmsi úzkym okruhom šampiónov, ktorí žijú nad limitmi nášho druhu. V tejto perspektíve, ktorú sme práve predstavili v súvislosti s cnosťami, sú svätí naopak tými, ktorí sa stávajú úplne sami sebou, ktorí realizujú povolanie vlastné každému človeku. Aký by to bol šťastný svet, keby spravodlivosť, úcta, vzájomná dobrosrdečnosť, veľkosť ducha a nádej boli bežnosťou, a nie vzácnou odlišnosťou! Práve preto by kapitolu o cnostnom konaní v týchto našich dramatických časoch, v ktorých sa často stretávame s tým najhorším z človeka, mali všetci znovu objaviť a praktizovať. V zdeformovanom svete si musíme pripomenúť podobu, na ktorú sme boli stvárnení, Boží obraz, ktorý je do nás navždy vtlačený.

Ako však môžeme definovať pojem cnosť? *Katechizmus katolíckej Cirkvi* nám ponúka presnú a stručnú definíciu: «Cnosť je trvalá a stála dispozícia konať dobro» (č. 1803). Nie je to teda nejaké improvizované a trochu náhodné dobro, ktoré sporadicky padá z neba. Dejiny nám hovoria, že aj zločinci vo chvíli jasnozrivosti konali dobré skutky; iste, tieto skutky sú zapísané v „Božej knihe“, avšak cnosť je niečo iné. Je to dobro, ktoré sa rodí pomalým dozrievaním človeka, kým sa nestane jeho vnútornou črtou. Cnosť je *habitus* slobody. Ak sme slobodní v každom skutku a zakaždým sme pozvaní rozhodovať sa medzi dobrom a zlom, cnosť je to, čo nám umožňuje mať návyk k správnej voľbe.

Ak je cnosť tak krásnym darom, hneď sa vynára otázka: *ako je možné ju získať?* Odpoveď na túto otázku nie je jednoduchá, je zložitá.

Pre kresťana je prvou pomocou Božia *milosť*. V nás pokrstených pôsobí Duch Svätý, ktorý koná v našej duši, aby ju viedol k cnostnému životu. Koľko kresťanov dospelo k svätosti cez slzy, keď si uvedomili, že nedokážu prekonať niektoré slabosti! Avšak zakúsili, že Boh dokončil to dobré dielo, ktoré bolo pre nich len náčrtom. Milosť vždy predchádza nášmu morálnemu úsiliu.

Okrem toho nikdy nesmieme zabúdať na veľmi bohatú lekciiu pochádzajúcu z pradávnej múdrosti, ktorá nám hovorí, že *cnosť rastie a dá sa rozvíjať*. A aby sa tak stalo, prvým darom Ducha, o ktorý treba prosiť, je práve múdrosť. Človek nie je akýmsi územím voľným na podmanenie pôžitkami, emóciami, pudmi, vášňami, bez toho, aby bol schopný niečo urobiť proti týmto niekedy chaotickým silám, ktoré v ňom prebývajú. Jedným neoceniteľným darom, ktorý vlastníme, je otvorenosť mysle, je to múdrosť, ktorá sa vie poučiť z chýb, aby dobre nasmerovala život. Ďalej potrebujeme dobrú vôľu - schopnosť voľiť si dobro, formovať sa prostredníctvom asketických cvičení, vyhýbajúc sa excesom.

Drahí bratia a sestry, začnime teda našu púť prostredníctvom cností v tomto ich vyrovnanom svete, ktorý je náročný, ale rozhodujúci pre naše šťastie.

Zdroj: <https://www.vaticannews.va/sk/papez/news/2024-03/katechezy-o-nerestiach-a-cnostiach-11-cnostne-konanie.html>